

Izdajavec. Zgodovinska povest iz turških časov. Spisal F. V. Slemenik. Str. 130. — L. 1873 je izdala Družba sv. Mohorja, ki je takrat štela 21.892 udov, poljudno povest „Izdajavec“, ki je pri bralcih našla mnogo priznanja. Večkrat se je izrekla želja, naj se knjiga ponatisne, ker bo dobro došla čitajočemu občinstvu. Družba je tej želji ustregla in „Izdajavec“ je sedaj izšel v drugem natisku. Povest je lepo zasnovana, polna iskrenega domoljublja in jako zanimiva. Toplo jo priporočamo! Stane mehko vezana za ude 80 vin., za neude in po bukvarnah 1 K, po pošti 20 vin. več. — Družba sv. Mohorja bo izdala zanjprej tudi druge ponatisne prej izdanih, sedaj že redkih povesti itd.

Politiški pregled.

* **Razpust državnega zbora.** „Wiener Zeitung“ priobčuje cesarski patent z dne 30. januarija, ki razpušča poslansko zbornico. V neuradnem delu piše isti list: V uradnem delu tega lista je priobčen ces. patent, ki razpušča poslansko zbornico. Z novimi volitvami, ki se bodo vršile na podlagi splošne in enake volilne pravice, se pričena nova doba v notranji zgodovini Avstrije. Dočim so se v drugih državah odstranjevale predpravice v volilnem pravu večinoma ob hudih in dolgo trajajočih notranjih pretresanjih ali pa ob vnanjih zapletkih, je Avstrija podala dokaz za notranjo življenjsko silo države in uresničila obljubo njenega temeljnega zakona, da so pred zakonom vsi državljani enaki. — V trenutku torej, ko bo na dobljenih podlagah zgrajena nova hiša, je dolžnost vlade, da svetuje in da naslovi na volilce besedo o posebni važnosti predstojenih volitev. Vsi državljani bodo imeli odslej enak vpliv na zakonodajo države in na javne stvari. Politiška enakopravnost odstrani vsako ločitev med državo in ljudstvom, zveže oba v enoto. Sedaj ne more več naprej obstojati tolikokrat priljubljena razločitev, da prepušča parlament vladi skrb za državo ter si pridržuje zastopstvo posameznih posebnih želj prebivalstva. Ne le državna korist, ampak tudi korist posameznega državljanja zahteva, da preneha ta umetna ločitev. Z enako volilno pravico je postala država obča last vseh državljanov, in pasti mora razločitev med državno in ljudsko potrebo, ki je napravila toliko zmešnjave. — V razmerju, kakor je državno zastopstvo postalo ljudska stvar, morajo tudi zastopniki ljudstva vršiti svojo dolžnost nasproti državi. Vsak volilec hoče zadovoljiti svojim političnim, gospodarskim, kulturnim in narodnim potrebam. Ne sme pa pozabiti, da mora izvoljenec imeti in znati izenačiti te posebne želje z željami vseh drugih, da doseže na ta način, kar je prikladno in možno. Zato so pa le sposobni možje, ki umevajo, da je namen parlamenta pozitivno delo, koristno državi in ljudstvu, možje, ki ne vidijo svojega poklica le v tem, da ugajajo svojim volilecem z dvomljivimi sredstvi. Na take može obrnejo volileci svojo pozornost, ako hočejo imeti splošno spoštovan parlament. — Zlasti naj pamtijo volileci, da mora tvoriti danes gospodarska blaginja in socialna skrb pravo jedro. Čimdaljebolj določajo razmerja med posameznimi narodi gospodarsko-politiška vprašanja. Čimdaljebolj stopa v ospredje gospodarska politika interesov, in za tem razvojem ne smemo zaostati. Bogati prirodni zakladi Avstrije še niso izkoriščeni. Naše poljedelstvo se hoče obdržati proti mogočnemu tekmovanju, naša ojačajoča se industrija zahteva svoj delež na sijajnem razvoju svetovnega gospodarstva, naša velerazvita obrt si hoče zagotoviti podlage častnega obstanka. — Prihodnji državni zbor bo moral, in to bo ena njegovih najvažnejših nalog, razvijati gospodarsko in socialno politiko, ki jo bo vodil enotni duh. Zato so pa potrebni možje, ki bodo z marljivostjo in znanostjo reševali te probleme; možje modri in pravični; možje, ki ljubijo svoj narod, a hočejo vendar sodelovati, da se uvede narodni mir, ki razvije vse sile naše države. — Razprava o volilni reformi je že podala lep začetek za kompromis v narodnih vprašanjih, po tej poti treba je korakati dalje. — Vlada razpiše čimprej nove volitve, ker ve, da je treba nadaljevati parlamentarno delovanje. Med tem časom pa ne bo mirovala, marveč izdela zakonske načrte, ki bodo pripravni pospeševati javno blaginjo ter pripravi tudi gospodarska sredstva, da more država mirno gledati v bodoči razvoj. Avstrija potrebuje zaradi svoje sestave večjih moči nego katera druga država.

* **Zveza katoliških poslancev.** V zadnjih dneh pred zaključkom parlamenta so imeli katoliški poslanci različnih skupin, kakor javljajo z Dunaja, zaupna posvetovanja, na katerih se je razpravljalo o zvezi katoliško-konservativnih elementov v bodoči zbornici. Teh posvetovanj so se udeležili zastopniki krščanskih socialistov, centruma, fendalnih veleposestnikov, jugoslovanskega (Šušteršičevega) kluba in centumske skupine Poljakov. Nova organizacija naj bi bila na nepolitiški podlagi ter bi imela namen, da postopa zveza složno v vseh verskih in kulturnih vprašanjih, v kolikor pride pri tem v poštev katoliška cerkev. Po mnenju nekega klerikalnega voditelja ni izključeno, da pristane v novi zbornici polovica članov na načela nove organizacije.

* **Koncentracija čeških strank.** Iz Prage poročajo: Češki narodni svet je objavil, da se češke politične stranke niso mogle zediniti glede skupnega postopanja pri bodočih državno-zborskih volitvah in zato da smatra narodni svet vso akcijo za koncentracijo kakor dovršeno. Nadalje izjavlja narodni svet, da se ne udeleži več nikakih pogajanj glede združitve čeških strank, marveč, da prepušča to posameznim strankam, naj same sklepajo pri bodočih državno-zborskih volitvah volilne zveze.

* **Odprava smrtne kazni v Črni gori.** Iz Cetinja poročajo, da nameravajo v Črni gori odpraviti smrtno kazen. Zadeva je izročena v proučevanje ministru za pravosodje.

* **Amerika.** Razmere med Zedinjenimi državami v Severni Ameriki in Japonskem so napete. Japonci zahtevajo z vso odločnostjo, da naj se njihovim otrokom v Ameriki (posebno v Kaliforniji) dovolijo zahajati z belimi otroki v iste javne šole. Američani se temu upirajo. Japonci so pa dali nekak ultimatum — in da ne pride morda zaradi tega do vojke, bo ameriška vlada prisiljena preklicati svoje naredbe proti Japoncem.

Vestnik.

Zborovanje štajerskega učiteljstva se je izvršilo dne 2. t. m. v Gradcu nepričakovano veličastno. Okrog dvetisoč učiteljev in učiteljic se je zbralo v prostrani Štefanijini dvorani v poslopju štajerske hranilnice. Navzoča sta bila oba deželna ljudskošolska nadzornika Tumliercz in Končnik, dalje dva deželna odbornika Robič in Hoffmann-Wellenhof ter deželni poslanci Wastian, Krebs, Burger, Einspiener, Daniel, Stallner, Feyrer, Rokitsansky in Radansky. Od slovenskih listov so poslali na zborovanje svoje poročevalce „Učiteljski Tovariš“, „Domovina“ in „Narodni List“. Predsedoval je Holzer, prvi podpredsednik je bil Gradišnik. Edina točka vzporeda je bila: „Obupni položaj učiteljstva in zahteva k od pomoči“. Glavni poročevalec Gassarek je govoril imenitno. Njegov govor, ki je velezanimiv, priobčimo v prevodu. Naš poročevalec si ga je izposil od govornika. K tej točki so še govorili Otter, mešč. učiteljica Wodiczka, učiteljica ženskih ročnih del Fettingerjeva in mešč. učitelj Herz. Vsi predlogi so bili sprejeti soglasno. Vladalo je nepopisno navdušenje. Razni poslanci in drugi prijatelji učiteljstva so poslali pozdravna pisma in brzojavke, med temi tudi uredništvo našega lista. Nataučno poročilo objavimo prihodnjič.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo „Učiteljskega konvikta“ so darovali: Vesela družba v Fleischmannovi gostilnici v Metliki 4 K (poslala gđ. Pavla Fleischmannova v Metliki).

Poročil se je tovariš Rudolf Pleskovič, c. kr. učitelj v Idriji, z gđ. Marico Črčkovo, c. kr. učiteljico ravnatam. Čestitamo! — Poročila se je gđ. Antonija Jannochna, c. kr. učiteljica v Idriji, z g. Karlom Hajdukom, c. kr. adjunktom rudniške politične oblasti v Celovcu. Bilo srečno!

Umrla je v Št. Jerneju soproga nadučitelja tovariša Trosta, gospa Lina Trostova, roj. Bervarjeva. Iskreno sožalje! — Nekrolog priobčimo prihodnjič.

Imenovana je absolvirana učiteljska kandidatinja Ana Vavkova za provizorično učiteljico v Bučki, učiteljica Julijana Kocijančičeva pa za provizorično učiteljico v Studencu.

K poglavju o obupnem položaju ljudskošolskega učiteljstva smo prejeli tudi še te vrstice: Da ne boste mislili, da jaz ne vidim našega skrajno obupnega položaja, naj izpopolnim s par številkami podatke tovariša iz Istre v zadnjem „Tovarišu“ str. 57. — Na naši šoli je lani kot nadomestna učiteljica poučevala gospica, ki je imela zrelostno in s p o s o b n o s t n o izpričevalo. Ker ni bilo tu dobiti primerne stanovanja, se je še vsak dan vozila iz Ljubljane in v Ljubljano. Za svoje delo je dobivala mesečno 50 K. Moja kuharica pride na mesec v denarju na 20 K, hrana, stanovanje, perilo itd. je tudi vredno vsaj 1 K na dan, kar znese na mesec 30 K. Torej ima mesečno 50 K kakor nadomestna učiteljica. A moja kuharica ima lažje delo nego učiteljica, več in boljše hrane, kakor si jo mora učiteljica za tiste groše privoščiti, manj potroši za obleko in ima manj odgovornosti. Prav lahko si prihrani denarja za stara leta. Torej je odločno v boljšem položaju — čeprav ji ni bilo treba niti eno leto zastoj služiti — nego učiteljica, ki se je morala 12 let pridno učiti in prebiti težke izpite ter ves ta čas denar trošiti, t. j. kapital investirati. — Tistim, ki bi mi utegnili reči, da se mi ne godi tako slabo, če morem imeti tako drago kuharico, moram povedati, da je moja kuharica precej skromna, zakaj pri nas imajo po 20 K na mesec še tiste deklice, ki opravljajo krave. — Naši dninarji imajo po 3 K na dan, t. j. $6 \times 3 = 18$ K na teden, t. j. $4 \times 18 = 72$ K na mesec. Če se za tistih 22 K, ki jih ima na mesec več kot kaka pomožna učiteljica, zavaruje pri kaki zavarovalnici, tedaj bi užival čez 30 let bržkone lepšo pokojnino kakor pa kaka učiteljica. Kar izračunajte! Poleg tega pa s tistimi 50 K veliko lažje izhaja, kakor učiteljica s 100 K. On je že gosposko oblečen, če potroši $\frac{1}{3}$ od tega za obleko, kar mora potrošiti učiteljica, če hoče biti dostojna. Dninar ne potrebuje takorekoč nobenega vinarja za svoje nadaljno izobraževanje, medtem ko mora učiteljica trošiti za to desetake itd. itd. Toda dovolj! Ne bom razprezal te slike. Samo to naj omenim, da učitelji potrebujemo še veliko več nego naše kolegince, če hočemo tako nastopati in delati v človeški družbi, kakor zahteva svet od nas.* To morajo uvideti vsi pametni in posebno še inteligentni ljudje. Očetje morajo videti, da le učitelj-možak more njihovim otrokom z besedo in zgledom vcepiti kaj možatega. Hlapci morejo izrediti le — hlapčevske nature. In vprašam: kateri oče želi imeti svoje otroke izrejene in podučene samo za — hlapce?! — Zato sem prepričan, da morajo vsi zavedni očetje in sploh možje, ki jim je prihodnost našega naroda količkaj pri srcu, biti v tem edini, da je učitelja treba postaviti na tako gmotno podlago, da se bo brez skrbi za svoj vsakdanji kruh iz vse moči posvetil pravi (ne navidezni) krščanski vzgoji naše mladine. Zavedni očetje bodo prej ali slej imeli o tem besedo, ne pa tisti, ki nimajo otrok in torej ne morejo imeti tudi nobenega srca za družino.

Št. Vid, 3. svečna 1907.

Janko Žirovnik.

Sodba o „Učiteljskem Tovarišu“. „Učiteljski Glas“, glasilo „Saveza dalmatinskih učitelja“, ki izhaja po enkrat na mesec v Šibeniku, piše v 1. letošnji številki o našem listu doslovno: „Naša braća Slovenci pravo mogu da se ponose glasilom „Učitelj Tovariš“, koji ove godine navršuje četrdeset i sedm u od postanka. Po tome je on naj stariji slovenski list, koji je vazda bio neustrašiv branič slov. učiteljstva i narodu. On je sretno preturio mnoge neprilike, a sada u svojoj domovini i van nje uživa veliko poštovanje i ugled. List je rasturen po svima slojevima puka, pak je rado čitan i vigjen. Cijena mu je godišnja 8 K. Slovenci su tako dotjerali svoj jezik u pisanju, da ga mi moremo lako i bez natege razumjeti. Za to ovaj list može da bude pristupačan i našem učiteljstvu, koje će u njemu naući stručne spreme, pouke i zabave.“

Nadzornika obrtnih nadaljevalnih šol. Naučno ministrstvo je v sporazumu s trgovinskim ministrstvom imenovalo za nadzornika obrtnih nadaljevalnih šol s slovenskim učnim jezikom v političkih okrajih Ljubljana (mesto), Ljubljana (okolica), Postojna, Kočevje, Logatec, Novo mesto in Črnomelj, kakor tudi obrtnih nadaljevalnih šol s slovenskim učnim jezikom na Primorskem, c. kr. ravnatelja umetno-obrtne strokovne šole v

*) Pri regulaciji učiteljskih plač stojimo mi na stališču popolne enakopravnosti. Uredn.

Ljubljani, Ivana Šubica, in za nadzornika obrtnih nadaljevalnih šol s slovenskim učnim jezikom v političkih okrajih Krško, Kranj, Litija, Radovljica in Kamnik, profesorja na imenovanem zavodu, Jožefa Vesela, in sicer oba od 1. februarja dalje za dobo treh let.

II. roditeljski večer, ki ga je priredil učiteljski zbor I. mestne šole v Ljubljani, se je obnesel zopet prav dobro. V prostorni telovadnici se je zbralo zopet blizu 300 poslušalcev, med katerimi so bili tudi g. ravnatelj Črnivec, g. magistratni svetnik Lah, g. sodni tajnik Milčinski, g. prof. dr. Žmavc i. dr. Večer je otvoril g. šolski vodja Dimnik s primernem nagovorom in pozdravom na vse prisotne. Na to je predaval g. katehet A. Čadež „o alkoholu z ozirom na mladino“. Predavanje je bilo jako zanimivo ter je žel g. predavatelj burno odobravanje od vseh prisotnih. Po končanem predavanju je zaključil šolski vodja večer z primernim povabilom na III. roditeljski večer, ki bo dne 9. marca in bo pri njem predaval tov. L. Jelenc o temi: „Kriva vzgoja otrok je slabih časov mati“. Nato se je pa vnel prav živahen razgovor s starši in učitelji o napredku in vedenju šolske mladine. Roditeljski večeri postajajo vedno bolj priljubljeni med ljudstvom. Tudi to je sad lenarjenja!

Iz seje c. kr. okrajnega šolskega sveta v Postojni, dne 23. januarja 1907. Iz za zadnje seje kurentnim potom rešene vloge — med drugimi, da se je občina Lože pri Vipavi izločila iz šolske občine Goče, ter da seje v Lozah, dne 1. prosinca 1907 za vasi Lože in Manče storila javna enorazredna ljudska šola, z odlokom c. kr. ministrstva za bogočastje in uk na priziv, ki so ga proti razsodbi c. kr. dež. šol. sveta vložili posestniki iz Lož in deželni odbor, da se je na tej šoli nastavila prov. učiteljica-voditeljica izprašana učiteljska kandidatka Josipina Vončičnova, da sta dobila prov. učitelj Anton Sebaher v Postojni trimesečni in prov. učiteljica Anica Fajdigova na Vrhpolju tritedenski dopust — oba zaradi bolezni, in da je za prihodno šestletno dobo kot zastopnik cerkve v okr. šol. svetu postojnskem imenovan dekan J. Gornik iz Postojne, se vzamejo na znanje. Učitelj I. Božič na Ubelskem dobi zaradi bolezni dopust do 16. julija 1907. Priziv nekega gospodarskega odseka zoper izvolitev kraj. šol. sveta se kot v zakonu neutemeljen zavrne. Učiteljici B. Bisailovi v Trnovem se pripozna 3. starostna doklada od 1. januarja t. l. dalje. Kraj. šol. nadzornikom se imenujejo, in sicer: za Lože grajščak Karel Mayer, za Jurišče posestnik Anton Šajn in za Šturje trg. Ant. Šapla. Končno se sestavijo v svrhu definitivnega nameščenja učnih mest v Dolenji vasi, Knežaku, Ostrožnembrdu, Postojni, Slapu, Šembijah in Trnovem tabele prosilcev. S.

Čebelarji v Bosni prirede meseca avgusta t. l. v kopaljšču Ilidže pri Sarajevu prvo čebelarško razstavo za Bosno in Hercegovino. Ta razstava utegne zanimati tudi naše tovariše čebelarje.

Namen svetega pisma. „Domoljub“ (leta 1906., št. 49) piše tako-le: „Pri razlaganju svetopisemskega popisovanja se nam je ozirati posebno na dve točki: da sveto pismo govori z verskega stališča in da je namenjeno neizobraženim Izraelcem.“ — Ta odkritosrčnost pove mnogo! „Lega nationale“ je l. 1906. nabrala v Dalmaciji lepo vsoto 39.960 K.

Razgled po šolskem svetu.

— **Meščanska šola v Ribnici.** Občinski odbor v Ribnici se je dne 25. pret. mes. bavil z vprašanjem o ustanovitvi meščanske šole. Ukreniti namerava vse potrebno, da dobe v Ribnici čimprej meščansko šolo.

— **Katoliško vseučilišče v Solnogradu.** Dne 29. januarja je bil v Solnogradu 24. občni zbor društva za ustanovitev katoliškega vseučilišča. Lansko leto je društvo nabralo 150.000 K. Vse imetje cenijo na 2.658.334 K. Do ustanovitve pa je še daleč, ker je dejal škof Katschthaler, da bi samo medicinska fakulteta stala 10.000.000 K.

— **Nikolaj Nilles.** V Inomostu je umrl profesor bogoslovja, dr. Nikolaj Nilles, v 72. letu storosti. Pokojnik je bil rodod iz Belgije. Pripadal je jezuitskemu redu ter je bil profesor cerkvenega prava na tamošnji bogoslovni fakulteti. Dr. Nilles